

“Benta Berri”, zaharragoa berri

Ez noa esatera ETB orokorki txarradenik, hobetu beharra ordea, inon eta inoiz ez da bukatzen. Aitortu beharrezkoa zait ETB-1ean azkenaldi hontan ematen diren zinemak euskara aldetik lehenagokoak baino askozaz hobegoa dutela eta berri emaileak ere ez direla txarrak. Baina umorezkotzat ematen dituzten telesaioretan bada hutsune nabarmenik.

Hitzak hitz, aritzeak hizjarioa dakar. X. Kintanaren hiztegitik sortutako zalantzagatik, argitasun bila edo zuritzearen bila, Euskaltzaindira telefonoz deia ETB-1eko “Benta berri”koek eta Euskaltzaindian telefonia hartu zuenak ezin erantzun, zeren euskaltzainak siestan omen zeuden eta siesta ondotik musean jokatu behar zuten.

Nik ez dut uste euskaltzainetarik inork siesta egiten duenik eta agian norbaitek musean jokatzeko badaki, nik ez. Horregatik, musean jokatzeko ez dudalako, ezin tranparik egin.

Ganberrismoari umorea deitzen dioenik bada eta horietako batek zioen euskaltzainok ez omen dugu umorerik. Baina, ETBren “Benta berri” telesaioko kiratsak nor alaitzen du gauzak umorez hartzeko? Plaentziara bialduko nituzke umorea zer den ikas dezaten, zeren plaentziarrek, etorria ez daukatenei ekarria ematen diote. Eibartarrok ez ezik inguruko guziok ere, gure onerako, horiek kutsatuak gara.

Taldean, pertsonaia gisa oiloa euskaraz mintzatzen jartzen dutenek bai noski; horiek umoretsuak. Alajaina! Besterik ezean, oiloaren ordez oilarra jarri izan balukete, gutxienez euskaldunaren “Ku-kurru-ku” edo “Ki-kirri-ki” goitik entzungo zen. Baina ez, oiloaren “Koko-ko” nahiago berez kokoloa denak.

Euskaltzainek umorerik ez? Eta, “Benta berri” osatzen dutenek bai? Gure haurtzaroko TBO haiek bai noski, ez ordea ETBko telesail hoiek, zoritxarrez. Eta, zorionez, zakarrontzirako hobe. Bitartean, hain garesti irtetzen zaigun ETBko arduradunak, siestan ez, baizik lo, telesail horiek umorezkoak diren ustetan edo.

Mexikotik artua ekarri zenetik, Euskal Herriko alorrek artatza sailik badute eta "artaburu" ederrik ere ez zaio falta gure herriari. Baina inondik ere ez nuen uste horietako artaburu batzuk telebistan herriari begira baliatuko zituztenik. Gure herri honek duintasun gehiago ez ote du merezi?

Gehiegi luzatu gabe, adibide soil bat jarriko dut: ETB Euskal Herri guzia "kaixoz" betetzen ari denezkero. Elgoibartar batentzat, beren ahoskeraz, kaio txori hegalaria hori, kaixo denez. Beste batzuk, Euskaltzaindiari galdetu gabe ere, bagenekien "Qué hay cho"tik etorrela. Gainera, gurasoek eziketaz irakatsi zigutela hitz hori zaharragoekin eta gutxi ezagunekin ezin zela erabili, bestela edukazioari huts egitea zela. Hala ere, kaio kirasjale horiek hegaz hain politikak direnez, ez dut ezer esango, naturak hala egin ditu eta hegaz zeruaren apaingarri bai dira. Baina "agurtzea" zer den ez dakien ETB bertako batek esan zidan, programaketarako aukera eskaintzen ziela "kaixo" horrek, "atemporal" zenez. Grabatzen dituzten zenbait lan, naiz goizez, arratsaldez edo gauez eman ahal izateko. Bapo mutil!!

Jakina ba, "agur" ere aukeran zetorkiela, aurretik zein atzetik, harrean ongietorria emateko zein amaierako despedidan, edozein unetan erabilgarria dela euskaldun jatorrentzat; "augurio" opariz. "Agur jaunak" kanta bera ere, joan zen mendetik, pelotariei harreran kantatzen zitzaien, batzuren ustez horretarako sortua omen zen. Eta, normahi agurtzera goazenean, badakigu zertaz ari garen.

Itsuak ispiluan ere ez du ikusten bere bururik. Hala ere, ikusi nahi ez duena baino itsuagorik ba ote?

Iratzar, Joseba Gardiazabal, iritziak izan daitezen zabal. Ireki begiok telesai horiek behar bezala bideratzeko; iragan irailaren *El Correo*-n azal dutako 'Malentendido' hura guziok ezin har senez. Eta Andoni Egaña koordinatzaileak hobe luke gidoilari egokiagoz hornitzea; irudimen gehiagokoak behinik-pehin, zeren Plaentziak badu usai alaiaren harrobi hobetik. Ez ditzatela - ustekabeen? - bazterrak dauden baino gehiago kirastu. Zeren hainbeste kirats garbitzeko lurrintegi edo perfumerietako jeneroak garestiegi daude eta kaio kirasjaleak gehiago ugaritzea tamalgarria litzai-guke, "kaixo" zikin horiekin ere nahastea sortzen dutelako.

Ez harritu esandakoez. Uste nuen frankismoarekin batean bukatu zirela Txomin del Regato eta Pello Kirtenen euskaldunenganako burlak. Baina hara hor non berritu digun gure ETB-2an gazteleraz gaizki mintzatzen diren euskaldunen lepotikako parreak, "Qué pasa pues!" telesail lotsagarri horrekin. Hori bai dela: txapela bai eta bururik ez. Jokaera nahaskagarri horiegatik izan dute lehendik ere euskaldunek beren burua-

gan lotsa eta konplexoa, hortik euskara gutxiestea, baztertzea edo utzi nahia, gaztelera hutsean trebatu nahirik. Inork ez bai du gogoko bere burua besteen aurrean parregarri agertzea. Sinetsi nahi duenak, ireki begiak eta ikus ingurua, euskaldunon euskaldungoa.

Gauzak ahalik eta egokien bideratu ezik, lehenean gaude. "Benta berri", zaharragoa berri.

J.S.M.